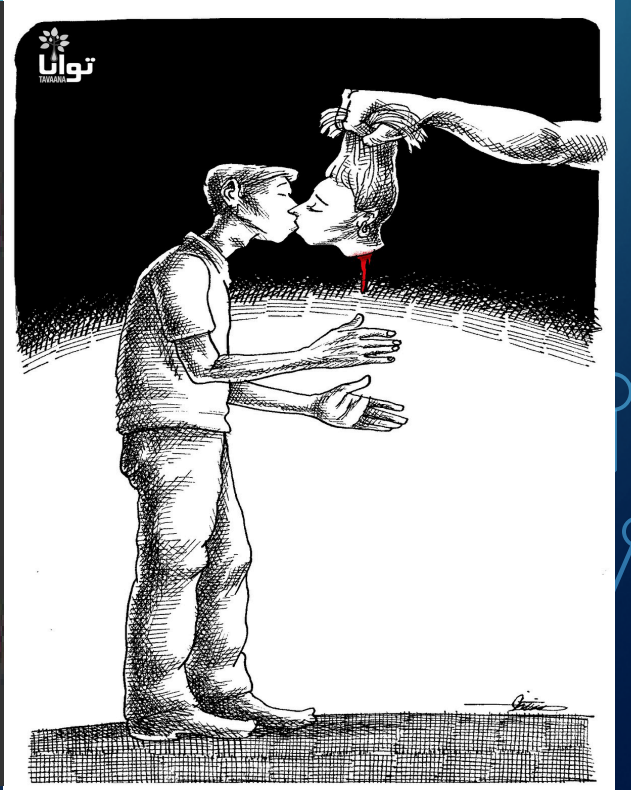
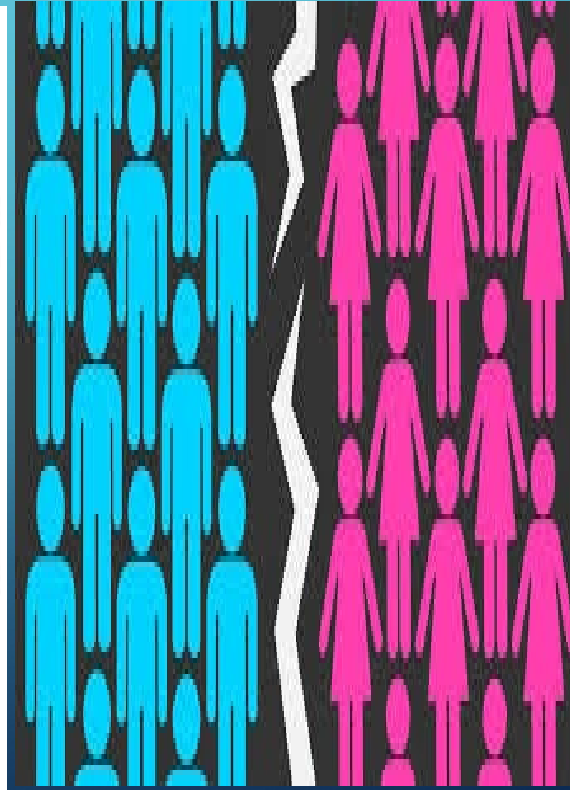
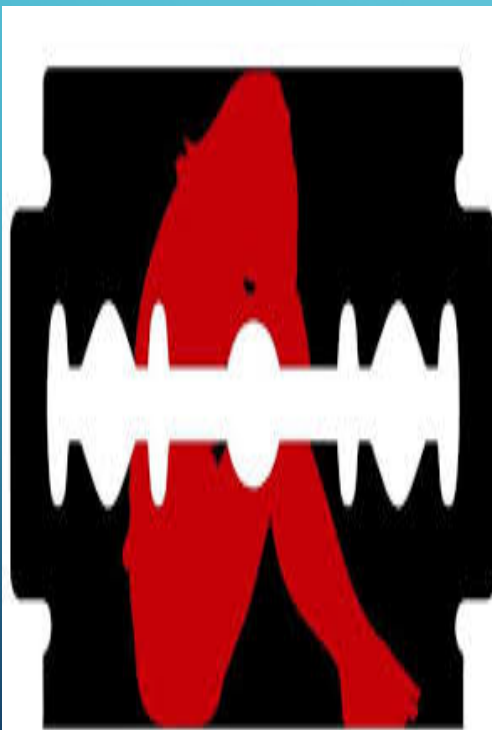

HEDER ÄR TJOCKARE ÄN BLOD

DEVIN REXVID

STOCKHOLMS UNIVERSITET

MÄNS HEDER

Att vara både offer
och förövare

Astrid Schlytter Devin Rexvid

 Studentlitteratur

FORSKNING OM HEDER

- Aktstudier
- Kartläggning
- Intervjuer
- Litteraturstudier
- Utvärderingar
- Barn och unga av båda kön
- Vuxna
- Heterosexuella
- Professionella

SENASTE PROJEKT

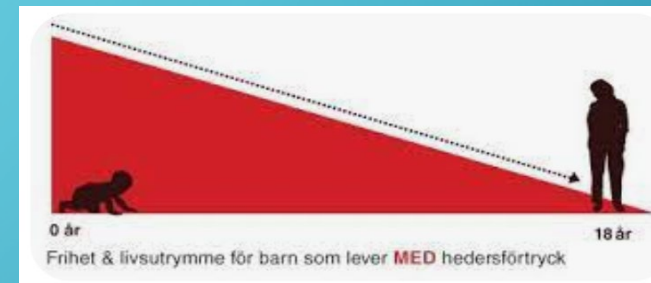
- En aktstudie om krav på anständig klädsel
- En studie om förskolans möte med hederskulturen

VAD FRAMKOMMER I DE TVÅ STUDIERNA?

- Studien om anständig klädsel
 - Enorm utsatthet
 - Ojämn kunskapsnivå bland professionella
 - Bröderna har en aktiv roll i upprätthållandet av normen om anständig klädsel
 - Val och valfrihet är inte samma sak som frihet

STUDIE OM FÖRSKOLANS MÖTE MED HEDERSKULTUREN: CENTRALA RESULTAT

- Bristande tillit till staten och samhällsinstitutioner
 - "snutjävlar"
 - "socialtjänsten kidnappar våra barn."
- Normalisering av majoritetssamhället som en fråga för förskolan
- Hedersnormerna förs över till barn redan i förskolestadiet
- Könsegregation som inkörsporten till ett liv präglad av hedersrelaterat förtryck och våld
- Krav på att samhällsinstitutioner ska anpassa sig efter hedersnormer
 - Vårdnadshavarnas envishet och aggressiva beteende
 - Utbudet av privata förskolor
- Förskolans svårigheter att förverkliga sitt jämställdhetsuppdrag
- Svagt stöd i styrdokumentet
- Ändå en viktig arena för att göra tidiga interventioner och bedriva förebyggande arbete

The background is a solid teal color with a subtle gradient. In the four corners, there are decorative white line-art elements resembling circuit traces or neural network connections, with small circles at the end of the lines.

TECKEN PÅ UTSATTHET FÖR HEDERSRELATERAT FÖRTRYCK OCH VÅLD

TECKEN PÅ HEDERSNORMER I FÖRSKOLAN

-
- Vårdnadshavarnas val av förskola
- Vårdnadshavarnas oro beroende på barnets ålder
- Gruppträck
- Ensamstående mödrars utsatthet för kollektivt förtryck
- Mödrar som upprätthåller könssegregation och anständig klädsel
- Isolerade mödrar
- Mödrar som saknar andra verktyg än aggression
- Mödrar som har söner som överhuvud
- Mödrars svårigheter med att sätta gränser för söner
- Pojkar som inte följer kvinnors, mödrars och kvinnliga pedagogers, gränser
- Pojkar som agerar pappas förlängda arm i förskolan
- Pappor som inte tar instruktioner från kvinnlig personal
- Pappor som inte kommunicerar med kvinnlig personal
- Pappor i leksituationer
- Flickor som omsorgspersoner

TECKEN PÅ UTSATTHET HOS FLICKOR

- att ha ångest inför sommarlovet, en resa till hemlandet eller en resa till släktingar i Sverige.
- att inte komma tillbaka till förskolan eller skolan efter lov och ledigheter
- att visa försämrade studieresultat
- att göra frekventa toalettbesök kan hänga samman med utsatthet för könsstympling
- att få smärtor i magen eller underlivet i samband med menstruation kan också hänga samman med utsatthet för könsstympling
- att vägra delta i fysiska aktiviteter som kräver kroppslig ansträngning eller stora hopp på idrottslektionen kan också hänga samman med utsatthet för könsstympling hos ”hopsydda flickor”
- att leva ett så kallat dubbelliv som kan ta sig uttryck i att behöva byt om i skolan, sminka sig, umgås med pojkar, dröja sig kvar efter skoldagens slut, lämna lektionen några minuter tidigare för att springa på stan, gå till affären och köpa bindor etc.

TECKEN PÅ UTSATTHET HOS FLICKOR

- att vara orolig att en bror, en manlig kusin, annan släkting, en granne eller en landsman ser henne göra saker som hon inte får göra i skolan
- att bli ”klockad” dvs. ett måste att gå hem direkt efter skolan
- att inte få prata med pojkar eller manlig personal i skolan
- att hon måste vara ”anständigt klädd”
- att hon inte får delta i alla obligatoriska skolinslag som simning, sexualitet, samtycke och relationer samt skolutflykter med övernattnig
- att föräldrar besöker skolan, letar efter dottern och vill kontrollera att hon är där och att hon inte umgås med pojkar
- att hon av familjen inte tillåts ha någon fritid eller fritidsaktiviteter
- att hon frågar om hur hon kan göra en oskuldskontroll eller genomgå en så kallad mödomshinneoperation
- att hon är rädd att uppgifter om hennes reproduktiva hälsa t.ex. användning av preventivmedel, kondom, p-piller och abort kommer till familjens kännedom
- att hon har ångest och visar tecken på återtraumatisering i samband med en så kallad öppningsoperation efter könsstympning

TECKEN PÅ UTSATTHET HOS POJKAR

- han vägrar leva upp till förväntningar och krav på att ledsaga, kontrollera, misshandla eller ta livet av en närstående kvinna t.ex. syster, mor, kvinnlig kusin etc.
- vägrar ledsaga systrar till och från förskola och skola
- vägrar hålla koll på systrar och kvinnliga kusiner i förskolan och skolan samt på fritiden
- vägrar eller brister i att kontrollera kvinnor i hemmet i pappas frånvaro
- vägrar leva upp till förväntningar och krav på att misshandla eller ta livet av en utomstående man som har haft en för- eller utomäktenskaplig relation med en av hans närstående kvinnor
- vägrar leva upp till förväntningar och krav på att han ska delta i planeringen eller utförandet av ett hedersrelaterat brott eller ta ansvaret för ett sådant brott. Det kan röra sig om brottsliga handlingar som han förväntas begå tillsammans med andra eller som andra har begått men han som minderårig eller ung man förväntas ta ansvar för i syfte att vuxna ska slippa straff eller få huvudskulden för ett hedersbrott.

TECKEN PÅ UTSATTHET HOS POJKAR

- vägrar leva upp till förväntningar eller krav på att delta i spårningen av en syster som har omhändertagits av socialtjänsten
- vägrar leva upp till förväntningar eller krav på att delta i planeringen eller utförandet av ett bortförande av en syster i syfte att föra ut henne ur landet för att gifta bort, könsstympta eller hedersmörda henne
- blir utsatt för hot, aggression, våld, förakt, förskjutning, uppfostringsresa eller bortgifte om han brister i eller vägrar utsätta andra för hedersrelaterat våld och förtryck.
- vägrar gifta sig med den som familjen har valt åt honom.
- måste gifta sig mot sin vilja
- har en annan sexuell läggning eller identitet än heterosexuell.
- Han som har en annan sexuell läggning eller identitet än heterosexuell tvingas delta i så kallad omvändelseterapi eller genomgå djävulsutdrivning

The background is a gradient of blue, transitioning from a lighter shade at the top to a darker shade at the bottom. In the four corners, there are decorative white line-art elements resembling circuit traces or network diagrams, with small circles at the end of the lines.

SAMHÄLLETS INSATSER MOT HEDERVÅLD

RÄTTSLIG REGLERING AV HEDERSRELATERAT FÖRTRYCK OCH VÅLD

- Det finns ett förbud mot könsstympning av flickor och kvinnor enligt Lag (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor.
- Det är olagligt med barn- och tvångsäktenskap i Sverige.
- Utreseförbud kan utfärdas om en person under 18 år riskerar föras utomlands för att bli bortgift, könsstympad eller utsatt för annan form av hedersrelaterat våld och förtryck. Förslag om utvidgat utreseförbud finns
- Ett styrkt hedersmotiv kan ge ett strängare straff.
- Barnäktenskap som har ingåtts utomlands erkänns inte i Sverige.
- Det är förbjudet med månggifte i Sverige.
- Det är enligt Socialstyrelsen mot svenska lagar och föreskrifter att utsätta en flicka eller ung kvinna för en oskuldskontroll. En statlig utredare har fått i uppdrag att dels kartlägga omfattningen av oskuldskontroller och så kallade "mödomshinneoperationer" samt föreslå vilka förändringar i lagstiftningen som bör göras för att stärka skyddet mot otillbörlig kontroll av flickors och kvinnors sexualitet.
- Socialstyrelsen (2018, nr1/18). Om så kallade oskuldskontroller och oskuldsintyg. Hämtat från: <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/meddelandebld/2018-2-14.pdf>
- T.ex. 6 kap. 1 § patientsäkerhetslagen (2010:659), 2 kap. 6 § regeringsformen, 2 kap. 20 § första stycket 2 regeringsformen; 2 kap. 21 § regeringsformen; 4 kap. 1&2 §§ patientlagen; 10 kap. 7 § Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2005:29),

EXPLICITA RESPEKTIVE KONVENTIONELLA INSATSER

- En rad insatser: skyddade boenden, kompetenshöjande insatser, lagar, kampanjer
- Specifika insatser:
 - Inom det rättsliga området
- Konventionella insatser t.ex. i socialtjänstens regi
 - Familjearbete
 - Medling

ANVÄNDBARA OCH ICKE-ANVÄNDBARA PRINCIPER

(LÄNSSTYRELSEN ÖSTERGÖTLAND, 2014, S.44)

Översikt: Användbara och icke användbara principer.

Gemensamma, användbara principer	Icke användbara principer
Barnets bästa, överordnad princip	Vårdnadshavarens samtycke
God kvalitet	Närhetsprincipen
God vård	Anhöringsprincipen (Återförening)
Barnets rätt till integritet	
Samhällets vårdansvar	
Kontinuitet, flexibilitet	
Samverkan	

FRAMGÅNGSFAKTORER RESPEKTIVE UTMANINGAR I SOCIALTJÄNSTENS ARBETE MED HEDERSÄRENDEN

Framgångsfaktorer

- Kompetens och kunskap om sakfrågan
- Tror på den utsattas berättelse
- Rättsliga verktyg (utreseförbud)
- Barn- och offerperspektiv
- Använda LVU maximalt
- Vilja och mod?
- Skaffa kompetens

Utmaningar:

Bristande kunskap om sakfrågan

Familism

Missriktat välvilja

Ifrågasätta barnets trovärdighet

Osäkerhet och rädsla

Släktplaceringar

Avsaknaden av bärande strukturer efter tvångsomhändertagandet

SLUTORD: GENERATIONSSKIFTE GENOM TIDIGA INSATSER

- Hedersnormerna är djupt rotade hos dem som växt upp i en hederskultur
- Avsaknaden av ånger hos hedersvåldsutövare
- Obenägenhet att överlåta hederstvister till samhällsinstitutioner
- Samhället har en chans att påverka barn i förskoleåldern

... SLUTORD

- Barn från hederskulturen är utan skydd i det egna systemet
- Pojkars villkor behöver uppmärksammas
- Tro på de utsattas berättelser
- Nyttja extern kompetens vid behov
- Ha bärande strukturer för vården
- Användning av LVU och dess komplement
- Kompetenshöjande insatser
- Satsa på individen och hennes hälsa och utveckling än på blodsband
- Fri- och rättigheter kostar i en rätts- och välfärdsstat
- Nolltolerans mot medarbetare som upprätthåller hedersnormer: en rättssäkerhetsfråga
- Samverkan med andra myndigheter
- Strypa bidrag och i samarbete med skolan kräva vårdnadshavare på vite
- Barnperspektiv i relation till den egna självbilden
 - Osäkerhet
 - rädsla